

Dames en heren,

Vandaag herdenken wij de Brabanders die zijn gesneuveld tijdens oorlogshandelingen. Vandaag herdenken wij dus – ik heb ze geteld - de 412 Brabantse militairen die tijdens de 2e wereldoorlog voor ons zijn gevallen, vandaag herdenken wij ook de 422 Brabantse burgers die als gevolg van hun verzetsdaden of door represaillemaatregelen van de Duitse bezetter zijn overleden. Allemaal slachtoffers van de vijand van toen.

Maar vandaag herdenken wij ook - en ze worden zo vaak vergeten en het zijn er zoveel - de 426 Brabantse jongens, veelal dienstplichtigen, die tijdens onze eigen koloniale oorlog met Indonesië vielen in Ons Indië en Nieuw Guinea. Tenslotte herdenken wij vandaag de 14 Brabantse soldaten die het leven lieten tijdens VN-missies: negen in Korea – bijna niemand die dat nog weet - twee in Bosnië, en -meest recent - drie in Afghanistan.

Het zijn kille cijfers, schrikbarende aantallen, indrukwekkend veel namen, u zult ze straks zien in de kleine kerk, gekerfd in hout, wanden vol, je wordt er vanzelf stil van. Zoveel - overwegend jonge - levens verwoest, zoveel leed berokkend want elk dode liet vrienden en vriendinnen achter, familieleden, ouders uiteraard, soms ook partners met kinderen. Wat een offers zijn er toch gebracht. Door mensen die voor ons, nu – ver van oorlog – eigenlijk vreemden zijn. Want wat weten wij - als je geen nabestaande bent, als je geen veteraan bent – van de persoonlijke levens die achter die namen schuil gaan? Wie was Anton Verstedden? Hij komt op de lijst voor. Wie was Jules Slaats, Wie was Jos Callaars? Ik kies de namen willekeurig.

Dames en heren, de middelste van mijn drie zoons zit bij het corps Commandotroepen in Roosendaal. Hij is een paar keer uitgezonden naar Afghanistan, naar Mali. En ik vertel u dat, omdat sinds mijn Tommy – zo heet hij – commando is – mijn persoonlijke dodenherdenking anders is geworden. Ik denk dan - u zult dat begrijpen - aan Azdin Chadli uit Uden, Tom Krist uit Berkel-Enschot, Kevin van de Rijdt uit Tilburg, collega van Tommy. Jongens die stierven in Afghanistan. Ik ken hun foto, weet iets van hun leven. Door hen komen oorlog en geweld voor mij angstaanjagend dichtbij. Dat is elke keer weer een uiterst ongemakkelijk gevoel, maar niet onterecht toch: herdenken is pijnlijk, het gaat over – ik kan het niet anders uit drukken - vlees en bloed.

Dames en heren, voor zover ik weet is Brabant de enige provincie die haar gesneuvelden jaarlijks herdenkt. Dat is een goede zaak. Maar ik denk dat het ook onze morele plicht is om zoveel mogelijk van die gesneuvelden een gezicht te geven, een persoonlijk verhaal. Zij hebben allemaal het onuitwisbaar recht om door ons gekend te worden.

Dat recht heeft Anton Verstedden uit Goirle, die een paar dagen voor de oorlog als dienstplichtige werd opgeroepen en op de 10^e mei, de 1^e oorlogsdag, ongevoerd en onervaren, werd ingezet bij de verdediging van het vliegveld Ockenburg bij Den Haag. Al vroeg in de ochtend werd hij getroffen in zijn been en bleef bloedend achter op het slagveld. Door het spervuur van de Duitsers kon hij pas in de avond worden opgehaald. Hij stierf korte tijd later ten gevolge van het bloedverlies. Anton werd 20 jaar.

Dat recht om door ons gekend te worden heeft Jules Slaats uit Waalwijk die met zijn drie broers op zaterdagochtend 8 oktober 1944, 3 weken voordat Waalwijk zou worden bevrijd, werd opgepakt als represaille voor een aanslag op een NSB'er. Alle vier werden ze

overgebracht naar concentratiekampen waar zij alle vier een paar maanden later zouden overlijden. Jules werd 16 jaar.

Dat recht om door ons gekend te worden heeft ook Jos Callaars uit Helmond die als dienstplichtig soldaat werd hij uitgezonden naar Ons Indië. Na een bootreis van een maand werd hij gestationeerd op Java. Op 29 december 1948 reed hij met een pantserwagen op een bom, 200 liter benzine raakte in brand, zijn zwaar verminkte lichaam werd begraven in Soerabaja. Jos werd 20 jaar.

En zo zijn er nog bijna 1300 verhalen te vertellen. Zo'n 1300 individuen die stierven voor de vrede of in naam van de vrede. In ieder geval voor ons dus.

Dames en heren, ik werk bij het BHIC, het Brabants Historisch Informatiecentrum, zeg maar het archief van de provincie. En we hebben besloten dat we de komende jaren geld en menskracht gaan vrijmaken om - samen met de Stichting herdenking Brabantse gesneuvelden - zoveel mogelijk van onze gevallen een gezicht te geven, een eigen verhaal. Dat wordt lastig, dat kan ik nu al zeggen, omdat veel van de gesneuvelden weliswaar niet naamloos zijn, maar voor het overige wel anoniem. Bovendien is de nu bekende lijst verre van compleet. Als ik me alleen al beperk tot de Brabanders die in Korea zijn gesneuveld, dat zijn er geen 9, maar minstens 10 - dienstplichtig soldaat Jan van Extel uit Gemert sneuvelde daar ook en vermoedelijk zelfs 12: volgens opgave van de Vereniging van Oud-Korea strijders kwam korporaal Keller uit Tilburg en soldaat 1^e klas Maurer uit Den Bosch, ook zij lieten het leven in Korea.

Dames en heren, er moet nog veel onderzoek worden verricht. Het BHIC en de stichting kunnen dat werk niet alleen, we hebben de medewerking nodig van alle Brabantse gemeenten, op hun grondgebied staan immers niet alleen in totaal 412 oorlogsmonumenten, maar op hun grondgebied zijn ook zo'n 120 heemkundekringen actief. Die verenigingen hebben vaak al heel wat gegevens over gesneuvelde dorpsgenoten verzameld en zij kunnen – waar nodig met onze ondersteuning - nader onderzoek doen. Zij zullen dat – naar ik aanneem - beschouwen als een eervolle opdracht. En natuurlijk gaan we een beroep doen op de nabestaanden. En voor hen dringt de tijd, de broers, de zusters, de neven en de nichten van onze doden zijn immers veelal hoogbejaard.

Dames en heren, het is een omvangrijk project, maar het werk moet worden gedaan, dat zijn wij aan onze doden verplicht. Een ereschuld moet worden ingelost. Opdat we in 2019 als we in Brabant 75 jaar vrijheid vieren, een digitale eregalerij hebben waarin de gesneuvelden van toen niet alleen met namen worden genoemd maar ook iets van hun persoonlijk leven wordt verteld. Als eerbetoon, uit dankbaarheid, als troost voor de nabestaanden, maar ook voor onszelf, zodat wij in onze herdenking niet alleen aan aantallen hoeven te denken, maar ons mensen van vlees en bloed voor de geest kunnen halen. Want dat waren ze, stuk voor stuk, geen getallen, maar echte mensen die hun bloed hebben vergoten, hun kostbare leven hebben gegeven. Wij mogen ze niet vergeten.

Ik dank u.